

CHRONIONA BRODACZKA

Jednym z gatunków będących w Polsce pod ścisłą ochroną gatunkową i objętych na stanowiskach naturalnych ochroną strefową jest brodaczka zwyczajna, występująca na terenie Nadleśnictwa Ustrzyki Dolne.

NADRZEWNY POROST

Brodaczka zwyczajna (*Usnea filipendula*) według obecnie obowiązującego podziału taksonomicznego zaliczana jest do gromady porostów, królestwa grzybów. Porost to nic innego jak symbioza (współżycie) glonu z grzybem. Proces powstawania porostu nazywamy lichenizacją, a synonimem nazwy porost jest grzyb lichenizowany. Symbioza ta przynosi obopólne korzyści – grzyb korzysta z węglowodanów wytworzonych w procesie fotosyntezy przez glony, z kolei glon uzyskuje osłonę oraz wodę z solami mineralnymi pobieranymi ze środowiska przez partnera grzybowego. Brodaczka jest porostem nadrzewnym – występuje zarówno na drzewach iglastych, jak i liściastych. Plecha przyjmuje formę gęsto rozgałęzionych, nitkowatych gałązek barwy od szarej do szarozielonej, tworzących „brodę”.

OCHRONA STREFOWA

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie dziko występujących grzybów objętych ochroną gatunkową, brodaczka zwyczajna korzysta z ochrony ścisłej. Dodatkowo miejsca jej występowania obejmuje się ochroną strefową w promieniu do 50 m od granic stanowiska. Według Czerwonej listy roślin i grzy-

bów Polski brodaczka jest gatunkiem narażonym na wyginięcie (VU). W Nadleśnictwie Ustrzyki Dolne na podstawie decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie ustanowiono w 2012 roku dwie strefy ochrony dla tego gatunku. Stanowiska te znajdują się w drzewostanach jodłowych z domieszką świerka, buka i innych gatunków liściastych. Brodaczka zwyczajna, będąca epifitem (gatunek nadrzewny), występuje w ustrzyckich lasach na drzewach liściastych m.in. jaworach i jesionach. Drzewa te, jak również fragmenty drzewostanów bezpośrednio przylegające do stanowisk brodaczki, są wyłączane z użytkowania i nie wykonuje się w nich wycinki drzew.

BIOINDYKATOR I NIE TYLKO

Porosty są dobrymi bioindykatorami, czyli gatunkami wskaźnikowymi, określającymi czystość powietrza atmosferycznego. Brodaczka zwyczajna zalicza się do tych gatunków, które występują w miejscach o bardzo czystym powietrzu, nieskażonym przez zanieczyszczenia przemysłowe. Ponadto związki chemiczne zawarte w brodaczce, tzw. „kwasy porostowe”, są wykorzystywane w medycynie i farmacji. Plecha brodaczki zawiera m.in. kwas usninowy, który ma działanie przeciwbakteryjne, przeciwwirusowe, przeciwzapalne, przeciwgorączkowe, przeciw pasożytnicze, przeciwdrobnoustrojowe, przeciwnowotworowe itp. Już w starożytności Hipokrates („ojciec medycyny”) zalecał stosowanie plechy brodaczki w zwalczaniu „chorób kobiecych”. Obecnie w handlu zagranicznym jest wiele preparatów np. do

Brodaczka zwyczajna na pniu jaworu

leczenia infekcji układu moczowego czy nieżytów układu oddechowego, wykorzystujących związki zawarte w brodaczce i innych porostach.

Dzięki odpowiednim warunkom mikroklimatycznym i mikrosiedliskowym brodaczka zwyczajna spotykana jest na terenie Nadleśnictwa Ustrzyki Dolne na kilku dobrze zachowanych stanowiskach. Ochrona takich miejsc jest jednym z elementów trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe.

TEKST I ZDJĘCIA: MARCIN PLAZA
NADL. USTRZYKI DOLNE